

Instruktion för patienten

Egentliga Finlands vårdförhållande

Åbo Universitetscentralsjukhus

Höft och nedre extremitetens gips

Ert barn har fått en höft och nedre extremitetens gips. Denna metod av gipsning används oftast vid fraktur på lårbenet hos spädbarn eller småbarn, medfödd höftledsluxation och/eller i samband med höftoperation. Med höft och nedre extremitetens gips stöds barnets höft och minst ett ben upp till fotleden eller foten så att det inte kan röra sig. För en frisk höft eller ett friskt ben räcker ofta en kort gips ned till knäet.

Behandling med höft och nedre extremitetens gips tar ofta flera veckor. Ibland byts gipset t.ex. halvvägs genom behandlingen eller på grund av att gipset har blivit smutsigt. Gipsen byts enligt planen under normala arbetstider eller under narkos. Därför försöker man undvika att gipset blir smutsigt.

Dubbelblöja

För att förhindra att gipsen blir smutsigt används dubbelblöja. Dubbelblöja innebär att man sätter två blöjor av olika storlek på barnet ovanpå varandra.

- Den mindre blöjan sätts på först genom att blöjkanten förs noggrant in i gipsen både på bak- och framsida. Också lårdelarna är bra att skydda om möjligt.
- Över den mindre blöjan och gipset sätts en större blöja för att hålla den inre blöjan på plats.

Motion

I samband med höft och nedre extremitetens gipsning sker förflyttningen beroende på barnets storlek antingen med barnvagn eller rullstol. Gipsen hindrar normal sittställning, men halvliggande ställning är vanligtvis möjlig. När barnet ligger ner, till exempel på golvet, kan barnet röra på sig inom de begränsningarna som gipset medger. Ibland kan barnet till och med ställa sig upp med gipset, men vanligtvis ges det inte tillåtelse att belasta under behandlingen. Med tillåtelse att belasta menas tillåtelse att sätta ner foten på det benet som behandlas.

Gipsen får inte bli blöt

Om en gips gjord av kalk blir blött, tappar den formen och förlorar stabiliteten. Då måste gipset alltid bytas ut. Om ett mjukglasfiber- eller plastgips blir blött behåller de formen, men våta gips kan orsaka att huden blir macererad. Macererad hud är känslig för skador och infektioner. Vått mjukglasfiber-, hårdglasfiber- eller plastgips kan torkas med en hårfön.

Istället för att duscha räcker det oftast med daglig rengöring av de delar av kroppen som är utanför gipset till exempel med våtservetter. Även tårna bör tvättas med våtservetter, torkas noggrant och smörjs vid behov med hudkräm.

För en mer grundlig tvätt eller till exempel vid hårtvätt skyddas gipsen med en handduk och plastpåse. Handduken hindrar svett som plastpåsen kan orsakar och skyddar gipsen om vatten skulle komma in under plasten.

Rörelseövningar främjar återhämtning

Tår och andra kroppsdelar som ligger utanför gipsen är bra att röra på och använda aktivt. Det är bra att röra på och använda aktivt tårna och andra kroppsdelar som ligger utanför gipset.

Rörelseövningar:

- Minskar svullnad
- Stimulerar blodcirkulationen
- Upprätthåller ledens rörlighet och muskelfunktionen

Smärtmedicinering

Regelbunden smärtmedicinering är nödvändig i början av behandlingen. Smärtmedicineringen minskas enligt smärtsituationen och de givna instruktionerna. Vanligtvis ordineras följande läkemedel hem:

- Paracetamol och/eller
- Antiinflammatoriska läkemedel, såsom ibuprofen eller naproxen (receptbelagd)

Klåda kan lindras

Huden under gipsen kliar lätt. Att gipsen blir blött eller svettning ökar klådan.

- Huden får inte klias, för att undvika hudskador och inflammationer. Man får inte heller trycka in något i gipsen.
- Svettning (motion, bastubad) bör undvikas så mycket som möjligt.
- Klåda kan vid behov behandlas med en receptfri antihistaminprodukt som finns på apoteket.

Kontakta

Den vårdande avdelningen eller jouren, ifall

- Smärtmedicinen är otillräckliga eller smärtan återkommer
- Tårna är blåa, kalla och känslolösa eller ständigt mycket svullna
- Gipsen skavar, irriterar, trycker, klämmer eller blir för lös (när svullnaden minskar)
- Gipsen blir blöt, smutsig, spricker eller på annat sätt skadas
- Gipsen luktar illa (när det finns ett operationssår under gipset)

Uppdaterad: 11/2025